

24 МАЙ Светите братя Кирил и Методий

В навечерието сме на 24 май - Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост. Пътят към Златния век на българската култура се прокарва от двамата титани на човешката мисъл - светите братя Кирил и Методий. Обкръжени от ореола на святост още след тяхната смърт, получили най-висока оценка от съвременниците си и останали безсмъртни в броеницата на вековете.

Светите братя Кирил и Методий са родени в Солун. Семейството им е от аристократичен произход и принадлежи към влиятелните кръгове на тогавашното византийско общество. Бащата Лъв е друнгарий - високопоставена военна и административна длъжност в държавата. Майка им Мария е от славянобългарски произход.

Методий е по-големият брат. Неговото светско име не е познато на историците. Методий е монашеското му име. Точната година на неговото раждане не може да се определи. Най-обоснована е хипотезата за 815 г.

Знатният произход на Методий и неговите умения и образование не остават незабелязани от императора. В стремежа си да укрепи властта си сред славянските племена той назначава Методий за административен управител на област, намираща се на север от Солун. Десетгодишният престой сред славяните помага на Методий в бъдещата му просветителска дейност. По незнани причини по-късно той се оттегля от тази длъжност. Отива и остава в манастира "Полихрон", който се намира в планината Олимп. В този манастир Методий е монах, а по-късно и игумен. Историците предполагат, че манастирът "Полихрон" е най-вероятното място, където двамата братя създават славянската азбука. От 860 до 867 г. свети Методий участва в различни мисии заедно с брат си свети Кирил - при хазарите, в Моравия, в Рим и Венеция. По време на тези мисии те утвърждават християнството като религия и славянското богослужение.

Свети Методий умира на 6 април 885 г. Погребан е във Велехрад - столицата на Великоморавия. След смъртта му е канонизиран за светец.

Константин е светското име на по-малкия брат, а Кирил е името, което приема петдесет дни преди смъртта си заедно с монашеския сан. Историците предполагат, че рождената му година е 827 г.

Аристократичният произход на Константин-Кирил е безспорен. Това му дава възможност да получи добро образование в родния си град. От дете проявява изключителни интелектуални умения и неговите знатни родители го насочват към научното поприще.

Пред Кирил се откриват перспективи за охолен и бляскав живот. Но той предпочита да поеме пътя на самоотричането, на вглъбяването в себе си, но не и на бягството от живота, защото, както показва по-сетнешният му жизнен път, борбата на духовното поле е неговата стихия. Първоначално е библиотекар в Патриаршеската библиотека, а след това преподавател по философия в Магнаурската школа. Навсякъде Константин-Кирил блести със своя ум. Двете отговорни мисии при арабите и при хазарите, по форма религиозни, а по същество политически, показват на дело ненадминатото му умение да полемизира и да убеждава. Мисията на Константин-Кирил Философ във Великоморавия е съдбоносна за славянството, а и не само за него.

Преди да потегли на път за далечната славянска страна, Кирил вече е създал буквите. Заслужава внимание и хипотезата, че при съставянето на азбуката са били използвани знаци от прабългарското руническо писмо - "онези черти и резки", за които говори Черноризец Храбър - писмени знаци, които най-добре изразяват присъщите на славянската реч звуци и точки.

Изтощен от напрегнатата работа и продължителните пътувания, Константин-Кирил Философ умира на 14 февруари 869 г. в Рим. Признание за великото му дело е тържественото му погребение в римската църква "Сан Клементе" и канонизирането му за светец на християнската църква веднага след смъртта му.

Старобългарският език звучи под куполите на римските черкви. Старобългарският език се налага в културната история на Европа. Разнася се по света патетичният призив на свети Кирил Философ от

стихотворението "Проглас към евангелието":

*Слушайте, цял славянски роде,
Слушайте, защото слово от Бога дойде,
Слово, което храни човешките души,
Слово, което крепи сърцата и умовете.*

Двамата солунски братя налагат своето схващане в тежка и упорита борба, превърнала живота им в истински подвиг. Блестящият и всеобхватен ум на свети Кирил и безграничната вяра на свети Методий в правотата и бъдещето на великото начинание са източник на воля и морална сила в борбата с триезичната теория.

Другата безсмъртна страна на делото на двамата братя е обстоятелството, че преводът на богослужебните книги е извършен на говоримия народен български език от онова време. С това те възвестяват на света принципа на свободното слово и културата и стават предвестници на Ренесанса в Европа.

По време на най-значимата си мисия - Моравската, солунските просветители обучават голям брой ученици. Те продължават мисионерската и просветителска дейност на своите учители, като извършват богослужение на славянски език и разпространяват славянската писменост. До нас са достигнали само няколко имена на преки ученици на Кирил и Методий. Това са Сава, Климент, Горазд, Наум и Ангеларий. Утвърдено е мнението, че Константин Преславски също е бил сред тези ученици, но е пристигнал в България след изпитанията на робството.

Климент, Наум и Ангеларий, славяни от балканските области, след много премеждия достигат до българските земи, където са посрещнати от пратеници на княз Борис I и са доведени в Плиска. Поради многото терзания и мъки Ангеларий умира в Плиска. Княз Борис I решава да създаде два книжовни центъра за обучение на славянски църковен клир и за просветно-книжовна дейност и за тази цел оставя Наум в столицата, а Климент изпраща в Охрид. След възкачването си на престола през 893 г. цар Симеон I премества столицата в Преслав, където съсредоточава книжовната дейност. Един от Методиевите ученици, продаден в робство във Венеция, откупен в Цариград и дошъл след това в България, е Константин Преславски.

Климент Охридски, Наум и Константин Преславски са не само просветни дейци, но и книжовници, които създават много оригинални и преводни съчинения. В резултат на дейността на учениците на Кирил и Методий България се издига като пръв мощен център на славянската писменост. От нея славянската писменост и книжнина се разпространяват в Киевска Рус и в Сърбия и стават основа на книжовното им развитие.

Всеобщата признателност на българите към делото на първоучителите днес намира израз в най-красивия и вълнуващ празник - 24 май, обявен от Българската държава за Ден на славянската писменост и българската просвета и култура. На този ден във всяко българско училище се организират празници, шествия и различни културни форуми. Този празник се чества и в различни европейски градове, а официална българска държавна делегация посещава Ватикана, където отдава почит на гроба на свети Кирил в църквата "Сан Клементе" в Рим.

На паметта и делото на първоучителите свети свети Кирил и Методий са издигнати десетки паметници в различни европейски държави, а през 1980 година папа Йоан Павел II ги обявява за покровители на Европа. На тях са посветени и стотици творби на българското музикално, изобразително и литературно изкуство.

Денят и делото на солунските братя е величествен празник на българската култура, единствен по рода си в целия свят. Този ден никога не трябва да се забравя, а трябва да се предава от поколения на поколения и от век на век! Нека пребъде делото на славянските първоучители свети свети Кирил и Методий!

проф. Весела ИВАНОВА

Поетът може да е волнодумец, но той е аристократ на духа

Със Здравко ЛЕКИШЕВ разговаря Димитрина МИХАЙЛОВА

Здравко Лекишев е роден в Пловдив на 22 август 1946 г. Завършил е руска езикова гимназия в Пловдив и индустриална химия в Димитровград. Работил е като химик. Публикувал е още като ученик и след това в различни издания. Участва в шест поетични сборника. През 2001 г. излиза първата му поетична книга, озаглавена "На теб".

- Като начало да започнем с уточняване на Вашата фамилия. В повечето случаи, поне в публикациите, които се срещат в интернет, я срещаме като Лекишев, но понякога тя се появява и като Ликишев. Кое е правилното?

- На едно шише с хубаво вино и етикет "оцет" да му сложиш - от това то не се разваля. Някои свързват тази фамилия с "лек", с "лекарство", други с "леке", но и в двата случая не съм участвал, когато са ми давали това име, така че дължен съм да си го нося. Историята е такава: баба, Бог да я прости, когато се е омъжвала е имала две алтернативи - да се омъжи за някакъв богат, обаче с красивото име Посранков, или да се омъжи за дядо ми, който бил пройдоха, софийанче, издавал е някакво списание, докато не профукал на баба зестрата, защото тя е била по-богатичка. Та дядо ми се казвал Лекишев. Радвам се, че баба е избрала именно него, а не богатството и другата фамилия, защото сега нямаше въобще да има колебания "или-или".

- Казвате, че Вашият дядо е издавал списание, може ли да се каже, че от него сте наследили любовта към словото?

- Теоретично да, въпреки че аз не съм го виждал да пише, спомням си, че много четеше. От него ми е останало това, че когато не съм сигурен в нещо, казвам китайска поговорка, защото най-големите мъдрости ги е казал народът.

- Имате разпръснати публикации в различни издания и само една стихосбирка. Каква е причината?

- Да, имам доста написани неща, но само една издадена стихосбирка, защото колкото пъти се накая да издам нещо по-голямо - я дъщеря ми ще си хареса нови обувки, я мама ще се разболеет или нещо съвсем друго ще се случи... А има и още една причина (смее се), съпругата ми е с много силни морални устои и там, където има и минимален намек за секс, тя налага своята цензура. Понякога пиша любовни стихове без секс, но при мен любовта е като другата страна на монетата. Вярно е, че винаги първо идва влюбването, пък след това сексът, но така или иначе аз съм постоянно влюбен.

- Сега кой е обектът на Вашите чувства?

- Сега съм влюбен в съпругата си. Не, че това е задължително, но просто нямам смелост да се влюбя някъде другаде.

- Доколкото схванах, проблемът с издаването е до голяма степен и финансов?

- Наистина няма пари, но навремето дядо ми казваше - "Всеки ден човек трябва да си прави по един подарък. Сутрин, като станеш, погледни, че небето е синьо - това ти е един подарък. Ако се усмихнеш на някое момиче и то ти се усмихне, и това ти е подарък. Най-накрая - почерпи се, ако няма друг будала да те почерпи - и това също ти е подарък... Самият факт, че си жив също е подарък".

- Това със синьото небе е в стихотворението Ви "Подарък". Образът от него ли е?

- Не, от липсата на пари.

- Не елементаризирате ли в момента?

- Стихотворението е писано през нощта, къде по това време да ходя за подарък?

- Лириката ли е предпочитаният от Вас жанр?

- По принцип да. Лириката, как да го кажа по-добре - лириката, защото това са дестилираните чувства на човека. Освен това тя никога не е свързана с пари. Колкото си по-беден, толкова си по-творещ.

- Кога най-често Ви посещава музата?

- Няма нито определено време, нито определено място. Едно стихотворение ми цъфва изведнъж. После го очуквам в течение на седмици, а понякога и на месеци. Просто трябва да се нагласи вътрешната алитерация.

- Знам, че имате написани и няколко новели. Те успяха ли да видят бял свят?

- Те наистина са написани, но си остават неиздадени. Имах уверението, че ще ги издадат, даже ходиха и до Унгария, но в крайна сметка ми казаха да извадя еди колко си лева, а аз ги нямах, и така не излязоха. Сега със Стефчето сме пуснали по няколко страници от тях в интернет, на който му харесват - да ги чете, а ако иска и продължение да напише, и ако се наберат повече гласове - ще тръгнем да търсим спонсори. Новелите са написани отдавна. Стоят си и си стареят. И естествено става така, че неща, които тогава са били открития в областта на фантастиката, вече съществуват, а аз съм ги писал преди 35-40 години.

- Продължавате ли да пишете?

- Не мога да кажа, че вече не пиша, но вече не виждам добре пишещата машина, а когато почна да пиша на компютъра, се дразня. Като ми говори компютърът каква буква съм пропуснал, започвам да получавам комплекс за малоценност. Може би, защото не съм му свикнал още. Но не е само това, този говор нарушава всеки мой опит за уединение, за усамотение. Разбираш ли? Творчеството не е като раждането, когато около теб трябва да има екип, който да ти помага. Творчеството е може би като правенето - трябва наистина да си самичък. Така или иначе с много упорство и усилия продължавам да работя. Имам много започнати неща - някои довършвам, други само съм намислил, чакам ги, дето се казва, да узреят.

- Какво е мястото на разказа във Вашето творчество?

- Ох, не мога да пиша кратко, а всички издатели си имат норматив - 4-7 страници, а аз обичам да съм подробен. Голяма работа е да си майстор на късия разказ, а аз за съжаление не съм. Аз съм повече фантазьор. Пиша и исторически текстове, защото това, което се е случило някога, служи като гръбнак на произведението и около него можеш да натрупваш каквото си искаш, но все пак самият гръбнак ти поставя и ограниченията, защото ако гръбнакът ти е на кон, ти не можеш да го направиш гръбнак на камила.

Виж, в истинската фантастика, каквато аз пиша, може всичко да се измисли. Един от късите ми разкази се казва "И гълъбът го клъвна".

- Как се съчетаваха химията и поезията?

- Когато започнах да губя зрение, учех медицина, икономика, но вече не можех да виждам цифрите, а по това време имаше само един вид елки. И какво ми оставаше да правя? Оставаше само химията. Там формулите ги знаеш наизуст. Да речем - един варел с цианкалий. Няма да те карат да го опитваш. Пише си цианкалий, отровно значи, и ти знаеш какво е това, което е вътре в него. Аз работех защитни покрития, което е никелиране на повърхности. Всъщност се работеше с отровни вещества. По природа съм честен и затова избрах такава професия, с която да сме си наясно, и която да не ме подлъгва и съблазнява.

Имам един приятел - кръчмарче. Когато нямам пари, ходя при него и пия на тефтер по една-две ракийки, после отивам и му връщам парите, а той казва: "Ей, ама ти си бил много честен човек бе!".

- Усетихте ли промяна след загубата на зрение и изразихте ли я по някакъв начин в поезията си?

- Да, интересно е, че отначало започнах да наблягам повече на такива сравнения като топлина, аромат и т. н., т.е. на сравнения, които можем да възприемем без намесата на зрението. Но по-късно започнах да разсъждавам, че поезията не може да се адресира само към някаква самозаторена и самозатваряща се общност. Аз си живея все още със цветните сравнения и мисля, че трябва да има нещо шаренко и поезията да е за всички. Ако нямаш собствено чувство за отговорност, можеш да започнеш да се самосъжаляваш, а още по-лошо - можеш да започнеш да търсиш причините в другите хора - защо те виждат, а ти не. А всъщност толкова ли е важно това? Добре, през деня е светло и значи се вижда добре, но през нощта става тъмно и разликите между мен и тях почват да избледняват. Може и да ви прозвучи малко нестандартно, но ще попитам - по-добре ли щеше да бъде да съм с нормално зрение, а пък да съм педераст? И аз, и съпругата ми няма да сме съгласни с това.

- Значи нямаше тежка депресия, която да изразявахте и от която да се спасявахте чрез творчеството си?

- Не. Депресията ми струваше доста скъпо и затова се отказах от нея - с нейна помощ, вместо по 3, започнах да пия по 5 коняка.

- Писали сте и басни и епиграми...

- Вярно е, но може би трябва да кажа, че ме накараха да ги пиша. Аз съм чел теория на литературата. И въпреки това, като ми казаха да напиша епиграма, доста се учудих какво точно е епиграма, пък и езикът ми е малко цапнат... Отварям аз речника и чета - епиграмата навремето е била славословие, фактически нещо, с което да похвалиш някого. Били са в рамките на два-три реда. И аз написах - "два-три реда е добре, четири - туй са стихове".

- Сега над какво работите?

- Искан ми се да довърша някои започнати неща. Продължавам да пиша стихове. Имаме си едни уговорки с Влади Кършев, който преподава компютри в рехцентъра в Пловдив. Поел съм ангажимент всеки вторник, в продължение на три месеца, да пиша на компютър по едно стихотворение. Друго, в момента съм стигнал до 60-ата страница на един роман, който е за загубеното време. Това е времето на Асеновци, когато те фактически още не са станали царе. Интригата е била с павликяните, които са били първообраз на богомилите. Тодор, наречен впоследствие Петър, не ги е преследвал. По-късно те са помагали на Калоян да завладее българските земи. Фактически това е било една сделка. Интригата тук е, че вместо Петър и Асен на трона е трябвало да бъде поставен друг човек. На мен ми се отдават кръчмарските истории. Не искам да е сухо. Ако някой иска да чете сухи неща, то нека чете хроники. Смятам да довърша този роман и може пък и да го издам.

- Съюзът на слепите помагал ли Ви е за издаването на Ваша книга?

- Ако под Съюза се има предвид помощта на Ангел Сотиров и Велик Атанасов, които ми помогнаха при издаването на първата книжка, да. Под формата на боядисване на два склада те ми дадоха възможност да заработя 150 лв. Аз добавих още 50 и така издадох тази книжка със стихове.

- В тази стихосбирка е пълно с женски имена. Какво е за Вас жената?

- Дядо ми ме е посъветвал да не вземам отношение за неща, от които не разбирам. Жената е неразбираемо нещо, а иначе е всичко. Аз винаги съм обожавал и много уважавам жените, защото целият ми род, където и да се завъртя, са все жени и ако не ги уважавах - нямаше да бъда жив. За мен една жена трябва да бъде уважавана и обслужвана.

- Какво е Вашето разбиране за поезията?

- Стихотворенията са като черупка на костенурка - ако са талантливо сътворени, значи черупката е дебела и трайна.

Стиховете освен звучене трябва да имат и смисъл. Не може да пишеш каквото ти падне. Първо трябва да имаш малко теория под шапката. Ако нямаш овладяна техника на писане, а въпреки това пишеш истински стихове, ти трябва да си гений. Само че в една нация има най-много двама-трима такива. От друга страна гениите са чаровници, при тях нещата се получават по друг начин. Всички останали, дето пишат, го правят с много усилия и все се стараят да родят нещо, и независимо от това дали творят нощем или през деня - техните стихотворения все имат нужда да се поочукват, да се пооправят.

- Четете ли поезия?

- Не, защото ако е лоша - не я търпя, а ако е по-хубава от моята, пък аз ще спра да пиша. Аз не се обичам като поет.

- А като човек?

- Ако трябва да бъде честен, старая се да ме обичат.

- Не искате ли да Ви харесват като поет?

- Като поет - не. Искан да ме харесват като мъж.

- Защо тогава пишете поезия?

- Нямам пари да подарявам чорапогачи. Подарявам стихотворения, така ми излиза по-евтино.

- Как приемате другите, как съжителствате с тях?

- Мисля, че дори и най-лошият човек след себе си оставя нещо хубаво

- Как да разбирам това?

- Ами след такъв човек остава, ако не нещо друго, то поне радостта от това, че вече го няма. По принцип обаче човек трябва да има дарование. А ако все пак не си талантлив, то поне не кради и не лъжи!

- От морална точка интересно, но сега говорим за поезия. А Вашата гледна точка ме навежда на

въпроса - ако всички ние сме наистина поети, то кой ще чете нашата поезия? И вече в този контекст да Ви попитам дали четете съвременна поезия?

- След като някой е чел поезията на Ангел Сотиров, то повече няма какво да чете.

- Какво не бихте искали повече да Ви се случва?

- Мен повечето са ме изоставяли, а аз явно съм ги разочаровал - говоря за момичетата. Не бих искал да ги разочаровам. Можех и по-добър син да бъда, но просто има неща, за които човек съжалява, че тогава, когато е трябвало, той не е бил достатъчно умен. За нищо друго не съжалявам, защото ако се променя, няма да съм същият. Като самобитност всеки си е и с хубавите, и с лошите черти. Когато попитали Шилер защо ходи с някаква лека жена, той отговорил, че ако е искал да ходи с някой гений, то е щял да ходи с Гьоте. Така че не можем всички да сме идеални. Разбира се човек трябва непрестанно да се развива. Дори и да си на върха, ти трябва да търсиш друг връх. Човек не бива да се задоволява с това, което е, дори и с цената на опита и грешките, както е в повечето случаи. При жените грешките са грешки, при мъжете - трупане на опит.

- Какво ще пожелаете на читателите на "Зари"?

- Пишете! Не ме слушайте какво говоря! От сто написани стихотворения може да се роди едно хубаво. Това е достатъчно. Не може всеки да бъде олимпийски шампион. Поезията е нещо силно, но безвредно. Понеже писаното остава, значи една идея, написана, може да промени много неща. Например Омар Хаям е написал: "Пътнико, ти, който минаваш по тази улица и можеш да направиш добро, направи го веднага, защото втори път по тази улица може и да не минеш". Поетът може да е волнодумец, но той е аристократ на духа.

Молитва

През 2011 година стихотворението печели първа награда в конкурса на програма "Христо Ботев" на Българското национално радио.

Господи, Ти, Който знаеш всички тайни -
на топлия живот и хаоса студен,
път, моля Те, Господи, дай ни,
път светъл за нея и пътека за мен!

На мечтите далечни в полята безкрайни
коне рият с копита килима зелен.
Крилати коне моля, Господи, дай ни -
хергелета за нея, куцо конче за мен!

Към звездите среднощни, в небесата сияйни,
всеки поглед повдига с порив стаен.
Неоткрити звезди моля, Господи, дай ни -
милиарди за нея и звездичка за мен!

На нервите по опнатите жици,
думи добри след нелекия ден,
нека цацат като ята лястовици -
стотици за нея и едничка за мен!

На Доброто и Злото между точките крайни
ще застанем пред Тебе във Съдния ден.
Не тогава, сега милост, Господи, дай ни -
милост за нея и милост за мен!

Подарък

На Стефка

Подарък искам да ти дам небето синьо,
затворено във двете ми ръце,
стихотворение със твойто име
и влюбено във теб сърце.

Подарък искам да ти дам усмивка
да те облива с струи топлина,
прегръдка нежна за завивка
да помниш, че не си сама.

Подарък искам да ти дам и мъжко рамо,
опора здрава да ти бъде в здрача
и пазени за тебе само
две думи, от които плачеш.

Шерше ла фам

Французин някакъв голям,
Ронсар или пък Бомарше,
във кръчмата веднъж пиян
казал: "Момче, ла фам шерше".

И тичаме след нея с плам
Тя - епилог и резюме,
дори библейският Адам
на Ева правил е шерше.

И няма денем, няма нощем,
докато има сили още,
там, под дебелия юрган,
шерше, шерше, шерше ла фам.

А сетне сватби, ръченици,
хора, момите друсат цици.
Гърми големият тупан -
дотука бе шерше ла фам.

Родилен дом, престилки бели,
сестри със задници дебели
и всеки тръпне блед и ням,
какво ли ще роди ла фам.

Сега с перчеми оредели,
седим под сенките дебели,
сал спомена ни връща там
в прекрасното шерше ла фам.

За мен е удоволствие да радвам хората с музика

С Кирил РОДОПСКИ разговаря Димитрина МИХАЙЛОВА

Кирил Родопски е роден в сърцето на Родопите в село Загражден през 1969 г. Основно образование получава в местното училище, а средното си образование - техник-лесовъд, получава във Велинград. Въпреки проблемите със зрението, той работи почти 13 години в системата на горите като пожаронаблюдател и помощник-горски. Сега е отдаден изцяло на музиката. Притежава мек и топъл глас и свири чудесно на акордеон. Кирчо е изключително контактен и артистичен, което го прави приятен за общуване, а със своята отзивчивост печели много дълготрайни приятелства.

- Откога имате проблеми със зрението?

- Аз имам намалено зрение по рождение, заболяването ми обаче позволяваше да работя по моята специалност, разбира се с помощта на колегите.

- Защо по-рано не се явихте на ТЕЛК и пак да си работите?

- Чувствах се неудобно. Мислех, че трябва да бъда равностоен с останалите млади хора.

- Какво Ви накара да промените възгледите си?

- Разочаровах се от това, че много здрави хора по всякакви непочтени начини се инвалидизират. При нас, както навсякъде, настъпиха промени. Трябваше колега, който има две деца, да напусне и тогава реших да се освидетелствам и да си взема пенсия, а и вече по-трудно се справях с многото писане при отчетността. Обичам музиката и по този начин също си докарвам някакви средства. Не исках да съм в тежест на колегите, останах на пенсия и се отдадох на музика и творчество.

- Къде сте се учили да владеете акордеона и да пеете?

- Когато бях ученик, имаше най-различни извънкласни занимания - тогава започнах да свиря и пея, и досега непрекъснато се усъвършенствам.

- Доколкото разбрах, Вие имате издаден диск с родопска музика?

- Така е. Заедно с моята млада колежка Венета имаме издаден диск.

- Скромно премълчахте, че няколко от песните са с Ваш текст и музика.

- Аз споменах, че съм се отдал на творчество. Имам пет мои песни, в диска пеем заедно с колежката ми родопските песни и тези, които са мои. Като аз акомпанирам на акордеона.

В телевизия "Тянков" цяла година вървят две от моите песни като клипове. Искам да благодаря на спонсорите, които ги финансираха, тъй като един клип струва между петстотин и шестстотин лева, а в тези трудни времена ние нямаме възможността да се самофинансираме.

- Лесно ли намирате спонсори?

- За хората, които обичат народната музика, е удоволствие да помогнат. Не бих казал, че засега е особено трудно. Хората, които се занимават с бизнес, са изключително отзивчиви.

- Имате ли група от музиканти, с която работите?

- Нямам определена група, но хората ме канят и свирим заедно с много музиканти. Участваме в различни събори, свирим по рождени дни и изобщо където ни поканят.

- Вие сте млад човек, занимавате ли се с нещо допълнително?

- Разчитам на акордеона и на пеенето. В Загражден, където си живея, има три къщи, които се занимават със селски туризъм по програма "САПАРД". В тях работя, като посрещам и изпращам гостите, веселя ги и помагам, където е необходимо. Членувам в РСО Смолян. През 2011 г. заедно с още пет жени направихме група за автентичен родопски фолклор и се събираме на репетиции.

- Като техен ръководител смятате ли, че ще можете да се явявате на фестивали?

- Работим с голямо желание и стига Съюзът на слепите да организира - с удоволствие ще вземем участие. Засега нашите планове са да започнем разменни гостувания с фолклорни групи от други

регионални съюзни организации, за да можем по-добре да се опознаем с колегите. Ние винаги участваме в съборите на община Смолян и ще продължим и с това.

- На фестивала за художествена самодейност, посветен на деветдесетгодишнината на ССБ, Вие спечелихте първа награда за индивидуално изпълнение, имате ли и други награди?

- С родопската песен "Очи, очи, чорни очи" спечелих съюзното отличие, а с новосформираната група спечелихме грамота на събор в община Смолян.

- Имате ли нови авторски песни и какво смятате да правите занапред?

- Да, имам. И съм говорил с Орхан Мурад да ми направи аранжиментите. Сега се обучавам на работа с компютър в ЦРСИ Пловдив. Ще продължавам да се занимавам с музика и вероятно ще направя още много нови песни. За мен е удоволствие да радвам хората с музика!

ВЪТРЕШНО СЪЮЗНА ДЕЙНОСТ В управителния съвет на ССБ

На 4 април от 14.00 ч. и на 5 април 2012 г. в почивна станция "Релакс", Шипковски минерални бани се проведе заседание на Управителния съвет на ССБ. Това беше първото заседание на управителния съвет за 2012 г. Както всяка година в този период, на заседанието бяха разгледани и приети някои основни документи, характеризиращи работата на организацията през изтеклата 2011 г. Разгледаният финансов отчет за дейността на ССБ, финансовият отчет на "Успех ССБ Холдинг" ЕООД, проектът за бюджет през настоящата година и проектът за програма за дейността на съюза ще бъдат предоставени на вниманието на пълномощниците на второто заседание на 16-ото Общо събрание на Съюза на слепите.

В резултатите от дейността за миналата година няма нищо неочаквано, поради което и обсъжданията по тези точки бяха сравнително кратки и не предизвикаха на практика никакви сериозни спорове.

По точка първа беше разгледан финансовият отчет на ССБ за 2011 г. От отчета е видно, че набраните от ССБ приходи за миналата година надхвърлят сумата един милион и осемстотин хиляди лева.

Резултатът, сравнен с миналогодишния, е по-добър. Важно е да се отбележи, че този резултат е постигнат в условията на задълбочаващата се икономическа криза.

Съгласно приетия бюджет на ССБ за 2011 година са утвърдени приходи в размер на 1 153 420 лв.

Те са формирани от следните източници:

Субсидия от Републиканския бюджет - 610 000 лв.

Приходи от членски внос - 33 672 лв.

Приходи от наеми в РСО - 81 391 лв.

Приходи от дарения и съвм. дейност - 61 624 лв.

Приходи от наеми в ССБ - 210 180 лв.

Приходи от ЕООД - 71 702 лв.

Приходи от консумативи - 24 000 лв.

Налични парични средства в РСО - 60 851 лв.

Реално отчетените приходи възлизат на 1 865 048,03 лева и са формирани от:

Приходи от Републиканския бюджет - 610 000 лв.

Приходи от членски внос - 32 370 лв.

Приходи от дарения и съвместна дейност по РСО - 127 047 лв.

Приходи от абонамент за "Зари" - 6 171 лв.

Приходи от префактурирани тифлосредства - 10 577 лв.

Приходи от продажба на апартамент - 23 764 лв.
Приходи от наеми на съюзни членове - 5 136 лв.
Приходи от префактурирани консумативи - 35 504 лв.
Приходи от външни наематели - 232 416 лв.
Приходи от наеми в РСО - 70 590 лв.
Приходи от център Габрово - 86 170 лв.
Приходи от наеми от първи етаж на сградата - 20 612 лв.
Приходи от програми към бюрата по труда - 53 487 лв.
Приходи от проект към АХУ - 17 022 лв.
Приходи от проект към СД "Култура" - 25 840 лв.
Приходи от проект към АСП за 2 центъра (Русе и Перник) - 63 300 лв.
Приходи от дарение от Брюксел - 5 900 лв.
Приходи от Обзор - 193 070 лв.
Приходи от Шипково - 209 752 лв.
Приходи от Дряново - 402 лв.
Финансови приходи - 378 лв.
Усвоени финансираня от предходни години - 35 540,03 лв.
Съгласно приетия от Общото събрание бюджет за 2011 г. са предвидени и утвърдени разходи в размер на 1 153 420 лева. Реално направените разходи за отчетния период са в размер на 1 753 484,32 лв.
Обобщен резултат от регламентирана и стопанска дейност – печалба в размер на 111 563,71 лв.

2. Обсъждане на проект за бюджет на ССБ за 2012 г.

Източници на средства □ Сума в лева
Субсидия от Републикански бюджет - 628 000 лв.
Приходи от членски внос □ - 32 416 лв.
Приходи от наеми РСО - 88 343 лв.
Приходи от дарения и съвм. дейност РСО, в т. ч. за награди - 54 846 лв.
Приходи от наеми в ЦУ на ССБ - 232 000 лв.
Приходи от ЕООД □ - 101 824 лв.
Приходи от консумативи - 24 000 лв.
Налични парични средства в РСО - 58 815 лв.
Общо: 1 220 244 лв.

Разходната част на бюджета на Съюза на слепите в България е формирана по следните две основни направления:

1. Разходи по видове дейности, осъществявани пряко от Централно управление на ССБ, в размер на 350 000 лв.

2. Разходи за дейността на РСО

Разходите за РСО са определени на база предоставени разчети за прогнозен бюджет за 2012 година. Към размера на хонорарите е включена и сумата за здравните осигуровки и завишението на вноската за фонд "Пенсии".

Очакваните приходи както и предложените разходи по направления на РСО са разгледани и определени в зависимост от конкретната ситуация с председателите на РСО, като индивидуално се уточни проектобюджетът на всяка организация.

Напълно очаквано по тази точка се разви по-сериозен дебат. Г-жа Дина Желева, председател на РСО Стара Загора, обърна внимание на факта, че от три години бюджетите на регионалните организации не са променяни. При сегашните условия може би вече е време да се помисли за тяхната актуализация. Все в тази връзка тя изрази настояването на ръководствата на РСО през тази година от Централно управление на Съюза вече да се издължават дължимите по бюджет суми на организациите на 100%, като се изостави наложилата се практика на намалено процентно изпълнение на бюджетите на

организациите.

Председателят на РСО София Асен Алтънов категорично се възпротиви на записаното в проекта решение, според което бюджетът на ръководената от него организация следва да се намали с 10 000 лв. – сума, която на практика се равнява на намаление с цели 25%. Очакванията, че той някак си ще се справи със ситуацията, като успее да събере приходи от наеми, за които всички знаят че са несъбираеми, го поставят в крайно затруднено положение. Алтънов не иска да му увеличават предвидените средства, но не е съгласен под каквото и да е предлог и да се намаляват парите, които са били предвидени при договарянето на бюджетите.

Мария Картулева застана на позицията, че в проекта за бюджет има организации, на които сумите са завишени. Тя обаче не е убедена, че тези завишения са напълно справедливи. Поради това Картулева предложи бюджетите на всички регионални организации да останат същите, каквито са били през миналата година.

Г-н Долапчиев припомни, че има комисия, занимаваща се с разработването на бюджета на Съюза на слепите, която би трябвало да се занимае и с изработването на критерии, по които да се формират бюджетите на организациите.

Велик Атанасов се изрази по-радикално, като каза, че каквито и критерии и принципи да приемаме, ако няма приходи, това с нищо няма да ни помогне. На това г-н Долапчиев възрази, че колкото и малко пари да има - те все пак трябва да се разпределят по възможно най-справедливия начин.

В крайна сметка се прие решение да се запазят бюджетните равнища от 2011 г., като се прави изключение за РСО Бургас. Бюджетът на тази организация трябва да остане такъв, какъвто е приет при договарянето за 2012 г., т.е. да се намали.

В срок до месец октомври комисията по организационните въпроси следва да разработи критерии за формиране на бюджетите на регионалните съюзни организации.

По следващата точка – "Обсъждане на програма за дейността на ССБ през 2012 г.", бе решено програмата да се предостави на вниманието на общото събрание. В хода на дебата по тази точка г-н Велик Атанасов обърна внимание, че през тази година се навършват 50 години от началото на организираната спортна дейност в Съюза на слепите и предложи по някакъв начин тази годишнина да бъде отбелязана, което да бъде вписано и в годишната програма за дейността. В тази връзка г-н Долапчиев информира членовете на управителния съвет, че спортната федерация към ССБ вече има лиценз за организиране на спортни състезания.

На разглеждане беше поставен въпросът за статута и смисъла на литературната награда "Георги Братанов". Г-н Долапчиев припомни, че със създаването на тази награда като съвместен проект на Съюза на слепите и Съюза на писателите ние сме се надявали от една страна да продължим да популяризираме името на Георги Братанов, а от друга страна с тази награда се надяхме да получим още една възможност за популяризиране дейността на Съюза на слепите и проблемите на неговите членове. За голямо наше съжаление, независимо от това, че наградният фонд беше на сто процента осигуряван от ССБ, нашето участие беше като цяло силно пренебрегвано. Самата награда беше слабо отразявана в медиите, а що се отнася до Съюза на слепите – за нас дори и дума не се споменаваше. Въпросът не е в хилядата лева, въпросът е струва ли си те да се дават при наличието на такова отношение към Съюза на слепите в България.

Стефан Данчев предложи наградата да се запази, като се промени нейният статут. Наградата трябва да се трансформира във вътрешносъюзна и с нея следва да се поощрява творчеството на наши незрящи автори.

Предложението се прие и се реши наградният фонд да бъде 600 лв. По 300, 200 и 100 лева съответно за първа, втора и трета награда.

С тази добавка програмата бе приета изцяло и ще бъде предоставена на пълномощниците на Общото събрание на ССБ.

Четвърта точка от дневния ред беше отчет за финансовите резултати на "Успех ССБ Холдинг" ЕООД за 2011 г.

Представеният пред управителния съвет отчет за финансовите резултати на холдинга показва, че дружеството като цяло приключва годината с печалба в размер на 55 хил. лв. Членовете на управителния съвет съсредоточиха своето внимание върху развитието на процеса на ликвидация на инструменталния цех в Русе. Управителят на холдинга г-н Шекеров информира, че при направената

инвентаризация е констатирано, че всички машини са налице в предприятието и че се търсят наематели, които да поемат тяхното стопанисване. Като цяло се предпочита вариант на отдаване под наем на цялото предприятие във вида, в който то съществува, но не са изключени и други възможности. Към този момент обаче сериозен кандидат все още не се е появил.

След това беше разгледано състоянието на предприятието в Дряново. По общото мнение на членовете на управителния съвет то необратимо потъва и едва ли ще може да бъде спасено от закриване.

Проблемът в Дряново идва в голяма степен от това, че ръководството на предприятието не е склонно да предприеме необходимите непопулярни мерки. Така например в него на работниците, които все още са на работа, продължават да се изплащат престои за времето, в което те не могат да упражняват производствена дейност. За съжаление едно евентуално закриване ще остави много стари и ще доведе и нови проблеми. Сградният фонд е в добро състояние – един от най-запазените в системата, но Дряново е град, в който почти няма икономическа дейност и следователно не се очаква да се появят кандидати, които да купят сградите, нито пък такива, които да са склонни да ги вземат под наем. На този етап се смята за по-разумно предприятието да продължи да съществува и да се полагат усилия за неговото оздравяване.

Борислав Лазаров постави въпроса за очакванията на ръководството по отношение на кредитната задлъжнялост на холдинга. Г-н Долапчиев разясни състоянието на задлъжнялостта към момента и увери членовете на управителния съвет, че ССБ като цяло ще приключи проблемите с връщането на получените кредити към началото на 2015 г.

След това Павлин Ангелов информира за работата на "Успех" Плевен. Той сподели своето притеснение от продължаващите затруднения на предприятието. От доста време то се намира в условия, в които има клиенти за неговата продукция, но изпитва огромен недостиг на оборотни средства. С различни комбинации ръководството му успява малко от малко да решава този проблем, което в края на краищата се отразява и върху резултатите от дейността. Само за пример Ангелов посочи факта, че през първото тримесечие на миналата година предприятието е произвело 4 милиона и 70 хиляди капачки "Туист-оф", а за същия период на тази година количеството е 10 милиона и 100 хиляди капачки. На пазара отново започват да се търсят и капачките тип "Омния" и предприятието започва и тяхното производство, но големият проблем с липсващите оборотни средства продължава да си стои.

Следващата точка от дневния ред беше посветена на отчета за дейността на "Релакстур ССБ" ЕООД за 2011 г., както и на обсъждането на цените, графици и правилата за ползване на хотел "Хоризонт" в град Обзор и почивна станция "Релакс" в Шипковски минерални бани за 2012 година.

Управителят на "Релакстур" информира, че неблагоприятните условия през зимния сезон не са нанесли сериозни поражения на нашите бази. И базата в Обзор, и тази в Шипково работят добре и през тази година ще продължат да приемат желаещите да почиват в тях. Относно цените бе решено в Обзор те да останат същите, каквито са били през миналата година, а в Шипково да се повишат с един лев.

Управителният съвет прие направените предложения за цените в рехабилитационните бази, както и графици за смените в тях, а също така утвърди правила за тяхното използване.

Материалът за цените и графици се публикува в настоящия брой на "Зари" и нашите читатели имат възможност да се запознаят с него.

След продължителни дебати управителният съвет прие решение за актуализиране цените на предлаганите за продажба имоти, собственост на ССБ.

Бяха приети и актуализации на вътрешносъюзни документи, които в преобладаващата си част са наложени от приетите на първото заседание на 16-ото Общо събрание на пълномощниците промени в устава на организацията. В наредбата за награждаването на съюзни членове бяха приети изменения, по силата на които се отменя действащата досега практика към съответните награди да има и някакъв малък паричен еквивалент. Самите награди се запазват, но при удостояване с тях вече няма да се получават никакви парични средства. От наредбата за подпомагане на студенти и специалисти с висше образование в раздела за помощите за четец отпадна точката за получаване на такава помощ за успех 6.00, като помощта, която се отпуска за отличен успех от 5.50 до 6.00, се определя на 50 лв.

След това беше приета и така наречената интеграционна програма, необходима за да могат членовете на ССБ да получат и през тази година паричните помощи, известни като "петолевките".

При разглеждането на организационния отчет за 2011 г. се потвърди съществуващата от няколко

години тенденция към намаляване на членския състав на Съюза на слепите. Членовете на управителния съвет препоръчаха да се направят срещи с лекарите от НЕЛК и РЕЛК, за да се постигне по-добра информираност на съюзните ръководства по места за новоосвидетелстваните със зрителни проблеми граждани на България, на които да бъде предложено да станат членове на организацията. Със съюзни отличия бяха удостоени Карамфила Янкулова от Петрич - златна значка, и Веселина Стоилова от Варна - сребърна.

С това дневният ред на заседанието беше изчерпан и то беше закрито.

Димитрина МИХАЙЛОВА

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Бургас

Успешно първо тримесечие

След изпращането на юбилейната 2011 година ние, членовете на ТСО на слепите Бургас, със задоволство можем да приключим успешно и първото тримесечие на 2012 година.

Традиция е УС на ТСО да приема календар на предстоящите мероприятия за даденото тримесечие, с който се запознават членовете на организацията и се поставя на таблото в клуба. През това първо тримесечие приетият календар е изпълнен на сто процента.

Започнахме годината с отпразнуване на Деня на родилната помощ на двадесет и първи януари.

Тържеството се състоя в ресторант "Девите" в Бургас. Присъстваха четиридесет съюзни членове, придружители и приятели на организацията. Гост ни бе г-жа Йорданка Ананиева – заместник-кмет по образованието към община Бургас. Тя поздрави присъстващите и им пожела приятно прекарване.

Направена бе възстановка на раждане на полето по време на жътва, която се оказа изненадваща и се превърна в голямо забавление. Живата музика бе на ниво и в залата се вихриха танци и хора. Не липсваха поздравления и солони изпълнения.

На 22 февруари в клуба се проведе тематична сбирка на тема "Общуване и конфликти". Интересът към тези социални теми е голям и клубът отново се изпълни с посетители.

На 28 и 29 февруари, съвместно с жените от клуба по интереси към ТСО, изработихме много красиви мартеници. На първи март Баба Марта закичи всички посетители на клуба с мартеници. След това с пълна кошница тя се отправи към Дневен център за деца с увреждания "Николай Чудотворец" в Бургас, където закичи и децата с мартеници, и ги почерпи с лакомства. Децата бяха много щастливи, пяха и играха около нея. Чувството е страхотно, когато видиш, че си успял да зарадваш някого, особено дете.

Международният ден на жената тази година бе отбелязан с тържество, на което бяха обсъдени постиженията и проблемите на незрящите и слабовиждащите жени. Мероприятието бе организирано от РСО Бургас с участието на ТСО Бургас, женския клуб по интереси и дневния център за хора със зрителни увреждания към община Бургас. Гостуваха представители на областната управа, община Бургас и други институции.

Тази година УС реши да си направим пролетен празник. Отново 43 съюзни членове, придружители и приятели се веселиха до насита в ресторант "Девите".

Първа пролет посрещнахме в Морската градина в Бургас с дълга разходка и почерпка в прочутите морски капани. Денят беше прекрасен, което предизвика по смелите да направят първите си морски бани.

Удовлетворени сме от това, че съюзните членове участват активно в планираните мероприятия и с интерес очакват календара за следващото тримесечие.

Димитрина ТОДОРОВА

Добрич

Световен ден на съня

НПО "ХобиСклуб" събра на поредна среща своите членове. И този път темата бе интересно подбрана, а именно отбелязването на вече отминалия Световен ден на съня - 14 март. Лекцията по темата изнесе Мая Златева, дипломиран психолог на частна практика.

Световният ден на съня се отбелязва по инициатива на Световната здравна организация, Световния фонд за психично здраве и Световната асоциация за профилактика на съня. За пръв път този ден се отбелязва през 2002 година. Отбелязването му придобива все по-голямо значение в стресираното и напрегнато ежедневие, в което живеят съвременните хора. Безсънието е в основата на редица заболявания, здравословни проблеми, депресивни състояния, затлъстяване и липса на самочувствие. Всеки човек се нуждае от спокоен сън, за да работи и живее пълноценно. Нуждите от сън са различни за всеки отделен човек, те са в пряка зависимост от възрастта, физическата активност, индивидуалните особености, типа нервна система, психическото и физическото състояние.

Според статистиката близо 40% от хората страдат от временно или постоянно безсъние, като то се среща в по-голяма степен при хората в активна възраст. Световният ден на съня има за цел да популяризира значението на пълноценния и здравословен сън, да обърне внимание върху този актуален проблем, засягащ почти половината от човечеството. Факт е, че все по-голям процент от подрастващите страдат от някаква форма на безсъние, а точно те имат най-голяма нужда от почивка. Сънят е най-доброто лекарство, смятат медиците, той стимулира обмяната на веществата, подпомага отслабването и засилва паметта. Ползите от пълноценната нощна почивка са безспорни и доказани, а вредите от безсънието могат да бъдат пагубни за здравето. Този ден има за цел да ни накара да се замислим върху начина си на живот, да преосмислим ежедневието си и да се насладим на приятните часове на отмора.

Активно участие със свои въпроси към специалиста взеха Димитър Кънчев, Траянка Хорозова, Радка Цонева, Марин Николов, Софийка Петрова и др.

Срещата завърши с почерпка от рождениците Светла Стоева и Жулиета Станева.

Иван ТОДОРОВ

Пролетта дойде

Вярна на традицията, пролетта прекрачи прага на неправителствената организация "Хобисклуб" Добрич, закачливо пременена във весел костюм. От няколко години в сдружението не се пускат гости на Първа пролет без карнавални одежди. Хубавото време въодушевява членовете на клуба и те се подготвят за празника цяла седмица.

Изборът на костюми за пролетния карнавал отново бе разнообразен. Участниците демонстрираха дрехите в дефиле, но това не бе достатъчно за журито, което призова всеки кандидат за приз да

изпълни кратка програма - песен, стихотворение или преразказ на случка.

Бяха раздадени награди, които да поощрят най-оригиналните и умелите в словото. Първо място заслужи Магда Благоева, преоблечена като арабски шейх; втора стана Данчи Тодорова, маскирана като Арлекин; на трето място бе класирана Руса Добрева, представила се като Пинокио.

Журието връчи и три утешителни награди - на Кина Пехливанова - придворна дама; Димитричка Николова, дегизирана като циганка и Иван Тодоров в ролята на главнокомандващ военноморските сили.

Всички, посетили пролетния карнавал, бяха поздравени от председателя на "Хобисклуб" и отпразнуваха идването на новия сезон с много смях, веселие и танци. За сполучливите костюми на участниците помогнаха приятелите ни от театър "Йордан Йовков" Добрич, предоставили безвъзмездно облеклата и ценните си съвети.

Карнавалът завърши с много смях, веселие и танци.

Иван ТОДОРОВ

София

Борислав Великов: Държавата трябва да се грижи повече за незрящите

На предстояща непосредствено след празниците среща с новия министър на икономиката, енергетиката и туризма Делян Добрев председателят на 39-ото Народно събрание през 2005 година доц. Борислав Великов, два мандата народен представител от Монтана, ще настоява за повече грижа от страна на държавата към хората с нарушено зрение. Доц. Великов е член на управителното тяло на Българската академия на науките.

С протекция от страна на държавата би могло да се възстановят загубените пазари за стоки, конструктивни елементи и детайли, произвеждани в предприятията на незрящите.

"Ако искаме България да е наистина европейска държава, то би трябвало държавата да поеме разходите за социална интеграция на хората с увредено зрение чрез безплатно предоставяне на модерни приспособления, които да улесняват ежедневието им. Стойността на такива тифлоприбори се поема от социалните служби на повечето страни в ЕС", каза доц. Великов.

Дни преди Великден доц. Великов бе гост на столичната организация на Съюза на слепите на ул. "Цар Симеон" 110. Той направи дарение на апаратура - комбиниран скенер, принтер, копир, и се запозна с условията в Регионалната организация на ССБ в София, чиято изцяло обновена сграда е съобразена с всички изисквания за адаптирана среда в полза на незрящите, благодарение на усилията на председателя на РСО София Асен Алтънов. Тук ежедневно хора с увредено зрение се учат на самостоятелно придвижване и полезни умения, като например да готвят и шетат в напълно оборудвана модерна кухня, изучават брайловата азбука, работят на компютър с говореща програма, учат английски, имат часове за музикална терапия и т.н. Председателят на РСО София и директорът на Центъра за рехабилитация показаха на доц. Великов помощни средства, които могат в голяма степен да компенсират липсата на зрение - говорещ кантар, очила с вибрации, таймер за течности, уред за разчитане на етикети и други налични мостри.

За съжаление, цената на "умните" уреди се движи около 80-120 евро и не всеки нуждаещ се може да си ги позволи. В останалите страни от ЕС всички тифлосредства се предоставят на потребителите безплатно, а у нас на слепите се полага само обикновен бял бастун, произведен в Габрово, с цена около

17 лева, който лесно се чупи и не се отличава с особена функционалност. "Добрите английски бели бастуни обаче, с високо качество, удобни и леки, с много полезни екстри, струват около 70 паунда", поясни Асен Алтънов.

В София и страната има все още останали предприятия на слепите, където се произвеждат филтри за климатици, електроматериали и т. н., но китайски нискокачествени евтини подбиват пазарите за произведеното от незрящите и така работните места за тях от ден на ден намаляват. Вече не купуват от нас от АЕЦ "Козлодуй", както и от други държавни фирми. "Причините са може би в това, че трудно се вписваме в пазарната практика за стимули при договаряне", със съжаление констатира г-н Алтънов. "Това ще е една от темите ми с министър Добрев", обеща доц. Великов. Той се ангажира и лично да занесе и представи мостри, произведени от слепите хора в България, на световното изложение "Аналитика" в Мюнхен, което ще се състои в близките дни. "Всички трябва да се ангажираме с каузата на хората с увредено зрение и да помогнем за тяхната интеграция. Тези хора са талантиливи, могат да работят качествено, да живеят пълноценно и с достойнство, ако се осигури достъпна жизнена среда", обобщи гостът ни.

Даниела ДАМЯНОВА

ЛЯТНА ПОЧИВКА Цени и графици за ползване на съюзните бази

Предоставяме на вашето внимание цените, графици и правилата за ползване на хотел "Хоризонт" в град Обзор и ПС "Релакс" в Шипковски минерални бани за 2012 година, утвърдени от УС на ССБ.

ХОТЕЛ "ХОРИЗОНТ" - град ОБЗОР

ЦЕНТРАЛНА СГРАДА

Единни пакетни цени за почивка на членове и служители на ССБ, в т.ч. техните семейства или придружители

Период: 1 май - 19 юни и 1 септември - 30 октомври 2012 г.

- полупансион (нощувка, закуска и вечеря) - 18.00 лв.
- пълен пансион (нощувка, закуска, обяд и вечеря) до пет нощувки - 22.00 лв.
- пълен пансион (нощувка, закуска, обяд и вечеря) над пет нощувки - 19.00 лв.
- нощувка със закуска - 16.00 лв.

Период: 20 юни - 31 август 2012 г.

- полупансион - 22.00 лв.
- пълен пансион - 26.00 лв.
- нощувка със закуска - 19.00 лв.

Пакетни цени за външни клиенти

Период: 1 май - 19 юни и 1 септември - 30 октомври 2012 г.

- полупансион - 22.00 лв.
- пълен пансион - 26.00 лв.
- нощувка със закуска - 19.00 лв.

Период: 20 юни - 31 август 2012 г.

- полупансион - 28.00 лв.
- пълен пансион - 32.00 лв.
- нощувка със закуска - 25.00 лв.

БУНГАЛА

Пакетни цени за почивка на членове и служители на ССБ, в т.ч. техните семейства или придружители:

Период: 1 май - 19 юни и 1 септември - 30 октомври 2012 г.

- полупансион - 14.00 лв.
- пълен пансион - 17.00 лв.
- нощувка със закуска - 13.00 лв.

Период: 20 юни - 31 август 2012 г.

- полупансион - 17.00 лв.
- пълен пансион - 20.00 лв.
- нощувка със закуска - 15.00 лв.

Пакетни цени за външни клиенти:

Период: 1 май - 19 юни и 1 септември - 30 октомври 2012 г.

- полупансион - 16.00 лв.
- пълен пансион - 19.00 лв.
- нощувка със закуска - 14.00 лв.

Период: 20 юни - 31 август 2012 г.

- полупансион - 19.00 лв.
- пълен пансион - 25.00 лв.
- нощувка - 16.00 лв.

ПС "РЕЛАКС" В ШИПКОВСКИ МИНЕРАЛНИ БАНИ

Период: 1 януари - 31 декември 2012 г.

1. Стая с две легла за двама за 1 вечер - 36,00 лв.
2. Стая с две легла за двама за 2 и повече вечери - 30,00 лв.
3. Стая с три легла - 54,00 лв.
4. Ползването на самостоятелна стая +10,00 лв.

5. Апартамент - 50,00 лв.
6. Нощувка + закуска - 20,00 лв.
7. Нощувка + вечеря + закуска - 26,00 лв. за 1 вечер
(за 3 и повече полупансиона 23,00 лв.)
8. Нощувка + вечеря + обяд + закуска - 28,00 лв.
(за 3 и повече пълни пансиона – 25,00 лв.) - цена за организираните в групи членове на ССБ
9. Деца до 6 год., ползващи легло на родител - безплатна нощувка, храна 10 лв.
10. Деца от 7 год. до 14 год.:
  - нощувка - 10,00 лв.
  - храна - 10,00 лв.
11. От 15 год. цени за възрастни

За дете, което ползва самостоятелно легло, независимо от възрастта, се заплаща пълният размер на цената на услугата, която то ползва (отнася се за базата в Обзор).

За дете до 10-годишна възраст, ползващо леглото на родителя, не се заплаща нощувка; при желание за изхранване на детето се заплащат 12 лв. за храноден - закуска, обяд и вечеря (отнася се за базата в Обзор).

Всеки клиент освен стойността на съответната услуга трябва да заплати допълнително и туристически данък, стойността на който се определя от община Обзор.

Приемането на организираните групи от почиващи членове на ССБ в ПС "Релакс" на Шипковски минерални бани предлагаме да бъде извършвано съгласно приложения по-долу график. Той обхваща периода от 6 юни до 9 септември 2012 г. или общо 96 дни, разбити в 12 смени по 8 дни всяка една от тях.

За нуждите на членовете и служителите на ССБ, желаещи да почиват в хотел "Хоризонт" - град Обзор, остават общо 18 легла за периода от 20 юни до 31 август 2012 г., разпределени както следва:

Централна сграда, I етаж - 6 стаи по две легла;

Бунгала - 2 стаи по 3 легла

Като при възможност ще бъдат настанявани хора и извън лимита.

В периода от 1 май до 19 юни и след 1 септември 2012 г. ще бъде предоставен целият леглови контингент.

За създаване на необходимата организация с цел максимално натоварване на наличната леглова база се предлага:

Ръководството на "Релакстур ССБ" ЕООД в срок до 15 Април 2012 г. да подготви и разпрати уведомителни писма до всички РСО с правилата за ползване на базата в Шипковски минерални бани, както и разпределение на полагащите им се легла за периода 20 юни - 31 август 2012 г. в хотел "Хоризонт" в град Обзор, както следва:

от 20 юни до 30 юни 2012 г.

в Централна сграда - по една стая с две легла на РСО Пловдив, София, Стара Загора, Сливен, Дряново, Монтана;

в бунгала - по една стая с три легла на РСО Плевен и Шумен;

от 1 юли до 15 юли 2012 г.

в Централна сграда - по една стая с две легла на РСО Пловдив, София, Стара Загора, Сливен, Плевен и Шумен;

в бунгала - по една стая с три легла на РСО Дряново и Монтана;

от 16 юли до 31 юли 2012 г.

в Централна сграда - по една стая с две легла на РСО Русе, Смолян, Кърджали, Варна, Благоевград, ЦУ на ССБ;

в бунгала - по една стая с три легла на РСО Кюстендил и Силистра;

от 1 август до 15 август 2012 г.

в Централна сграда - по една стая с две легла на РСО Пловдив, София, Монтана, Дряново, Плевен и Шумен;

в бунгала - по една стая с три легла на РСО Сливен и Стара Загора;

от 16 август до 31 август 2012 г.

в Централна сграда - по една стая с две легла на РСО Русе, Силистра, Кюстендил, Бургас, Благоевград, ЦУ на ССБ;

в бунгала - по една стая с три легла на РСО Кърджали и Смолян.

В срок до 15 май 2012 г. председателите на РСО трябва да разгласят възможностите за почивка в базите в Обзор и Шипково сред членовете на ССБ и работещите в системата, включително и тези в предприятията на територията им. В същия срок те са длъжни да направят резервация за групите, които ще почиват в ПС "Релакс" в Шипковски минерални бани и да съберат и преведат парите на желаещите да почиват през сезона по банковата сметка на хотел "Хоризонт" - град Обзор, придружени със заявка по образец, копие от която се изпраща задължително в "Релакстур ССБ" ЕООД.

Заявки, изпратени след 14 май 2012 г., не подлежат на обработка и удовлетворяване.

От 15 май 2012 г. свободните места се предлагат от "Релакстур ССБ" ЕООД, хотел "Хоризонт" в град Обзор и ПС "Релакс" в Шипковски минерални бани на свободния туристически пазар.

Правоимащ ръководител на група от съюзни членове, състояща се от не по-малко от 40 души в крилата на сезона, заплаща по цена на пълен пансион за ден при водене на една група. При водене от същия правоимащ ръководител на втора или трета група, състояща се също от не по-малко от 40 души, ползва храна и спане по време на цялата смяна безплатно (без придружителя).

Управителите на базите да договарят цените както с външни клиенти, така и с членове на всички организации на хора с увреждания при осигуряване на външно финансиране на предоставяните услугите за тях - пари по проекти и др. Тези цени да се съгласуват с председателя на ССБ и с управителя на "Релакстур ССБ" ЕООД.

Управителите на базите да договарят цени за външни индивидуални и групови клиенти според конюнктурата на местния туристически пазар след съгласуване с управителя на "Релакстур ССБ" ЕООД.

График

за ползване на ПС "Релакс" в Шипковски минерални бани от групи, организирани от РСО, за периода от 6 юни до 09 септември 2012 г.

I смяна - от 06.06. сряда до 13.06. включително;

II смяна - от 14.06. четвъртък до 21.06. включително;

III смяна - от 22.06. петък до 29.06. включително;

IV смяна - от 30.06. събота до 07.07. включително;

V смяна - от 08.07. неделя до 15.07. включително;

VI смяна - от 16.07. понеделник до 23.07. включително;

VII смяна - от 24.07. вторник до 31.07. включително;

VIII смяна - от 01.08. сряда до 08.08. включително;

IX смяна - от 09.08. четвъртък до 16.08. включително;

X смяна - от 17.08. петък до 24.08. включително;

XI смяна - от 25.08. събота до 01.09. включително;

XII. смяна - от 02.09. неделя до 09.09. включително.

Правила за функционирането на ПС "Релакс" в Шипковски минерални бани през 2012 година

1. Заявките за организирани почивки се подават до управителя на ПС "Релакс" в Шипковски минерални бани в срок до 14 май 2012 г., като същият трябва да отговори след пълна обработка на заявките в най-кратък срок.
2. Настаняването по стаите се извършва след 14.00 ч. в деня на пристигането, а освобождаването на стаите в деня на заминаването се извършва до 09.00 ч.
3. В пакетната цена за всеки член на групата от всяка смяна е включена и една празнична вечеря с дисководещ.
4. За индивидуални или малки групи до 20 души по линия на ССБ, желаещи да почиват в сезона, почивките се съобразяват със заявките по графика и се настаняват от управителя на базата при наличие на свободни места.
5. За периодите 1 януари - 5 юни и 10 септември - 31 декември 2012 г. времетраенето на организирани почивки в базата се договаря директно с управителя на РБ.
6. От 1 октомври 2012 до 30 април 2013 г. базата ще работи за членове на ССБ само при осигуряване на групи от минимум 50 човека и времетраене на почивката минимум 5 дни на база пълен пансион.
7. Заплащането се извършва по банков път или в брой срещу издадена фактура за реално ползваните услуги.
8. Заплащането на почивки за групи от съюзни членове се извършва на два транша - авансово 50% от стойността и 50% в едномесечен срок след края на съответната смяна. Като ръководителят на групата подписва декларация по образец пред управителя на базата, че той се задължава с останалата сума в срока, упоменат по-горе.
9. За групи от съюзни членове, проявили интерес за почивки от 8 дни нагоре за месеците май, юни и септември, в срок до 45 дни от приключване на почивката сумите за изплащане на ползваните услуги ще се изискват еднократно на 100% да се преведат от ръководителя на съответното РСО (на групата) на сметката на базата, като същият попълва декларация по образец за това.
10. Правоимащ ръководител на група от съюзни членове, състояща се от не по-малко от 40 души, заплаща по цена на пълен пансион за ден от 19.50 лв. при водене на една група. При водене от същия правоимащ ръководител на втора или трета група, състояща се също от не по-малко от 40 души, той ползва храна и спане по време на цялата смяна безплатно (без придружителя).
11. При желание от страна на някоя от групите за организиране на екскурзия ръководителят на групата информира предварително управителя на базата. Услугата се заплаща допълнително.

ПРОЕКТИ Нови дейности в НЦРС

През последните години потокът на зрително затруднени, нуждаещи се от обучение и рехабилитация в НЦРС, не спира. Списъкът на желаещите да се обучават става все по-дълъг, а учебните зали в НЦРС все по-пълни.

През май 2011 г. НЦРС стартира проект, финансиран от Европейския социален фонд - "Разкриване на Дневен център за хора със зрителни увреждания", с който се постави началото на ново направление в дейностите на НЦРС - арттерапия чрез обучение по грънчарство, изработване на керамични изделия и подреждане на мозайки. Дейностите от арттерапията не са нещо непознато за рехабилитационните центрове за зрително затруднени. В много европейски рехабилитационни центрове сме виждали килимарство, батик, грънчарство, художествени плетива. Срещали сме се с невиждащи музиканти,

художници, хора на изкуството. Но все пак едно е да погледнеш отстрани и да се възхитиш, а съвсем друго да организираш обучение.

Голяма помощ ни оказа Културен център "Тракарт" - основен изпълнител на дейностите по обученията от арттерапията. Помещенията, определени за тези обучения, бяха подготвени и оборудвани професионално. Изготви се програма на обученията. Предполагаемото противоречие, че слепите не могат да създават произведения на изкуството, беше преодоляно от факта, че те могат да използват и други сензори, вместо зрението, за да се потопят в света на изкуството.

Освен арттерапията дневният център предлага и много други обучения, консултации и рехабилитация. С голям интерес се посещават часовете по готварство, аудиокнига, компютри, зрителна рехабилитация, ориентиране и мобилност. Курсистите ползват услугите на масажист, очен лекар и терапевт. Организирант се консултации с психолог и юрист. Всички курсисти ползват храна - закуска и обяд; организирант се мероприятията за свободното време.

Досега 20 зрително затруднени лица преминаха през курсовете за обучение на дневния център. Има изработени 70 плочи с мозайки, които ще се използват за интериорна украса в НЦРС. Участвахме с керамични произведения в изложбата "Нас ни има", която се организира в Пловдив и София по повод 90 години от създаването на ССБ и 45 години от създаването на НЦРС. Изложба беше организирана и в Парламента, като произведенията на нашите курсисти спечелиха всеобщото одобрение и възхищение.

В момента се обучава третата и последна група курсисти. Тяна ще бъде задачата да свържат готовите мозайки и да направят уникално пано във фоайето на НЦРС.

От опита на изминалите досега месеци можем да кажем, че курсистите придобиха увереност в своите възможности, придобиха самостоятелност и самочувствие, изработиха прекрасни произведения.

Обучението в естетика може да доведе до прозрение, въпреки увреждането, по начин, по който нито едно друго обучение не би могло. Процесът на създаване е много по-важен от създадения продукт в смисъла на придобитата опитност за включване на всички сензори за създаване на изкуство.

Проектът приключва в края на месец юни, но дотогава предстоят и други интересни събития. На 27 април ще се проведе национална конференция "Арттерапията - форма на социално включване", в която освен обученията по грънчарство, керамика и мозайки ще демонстрираме интеграция чрез музика.

Музиканти и психолози от Институт за изкуство и терапия "Либерта" ще проведат сесия с барабани – "drum circles". Чрез метода се редуцира стресът и се създава обстановка за развлечение. Това насърчава участниците да изразяват своята креативност и да развиват способности както в социалното и емоционалното усъвършенстване, така и в музикалното и ритмическо разбиране.

Предстои издаването на албум с тактилни карти на тракийски мозайки.

През май ще организираме и първата в България "Вечеря на тъмно", на която всички гости ще вечерят в пълна тъмнина, за да се докоснат до света и преживяванията на слепите хора.

Дали ще продължим с арттерапията след приключването на проекта?

Един единствен коментар на курсист ни дава основание да смятаме, че сме на прав път: "Чувствам се щастлив и пълноценен, когато творя!".

Александрина КОСТОВА

СПОРТ За пръв път български голбалисти на турнир в Босна и Херцеговина

Българският голбален отбор на "Витоша" Софийски университет взе участие на турнир в град Тешани,

Босна и Херцеговина, който се проведе на 31 март 2012 г. Поканата българите получиха благодарение на логистичната подкрепа на белградския голбален тим "Феникс". Като се има предвид миналогодишната голбална суша, трябваше да се направи всичко възможно студентите да удовлетворят отправената им покана. На помощ се притече председателят на Съюза на слепите в България Васил Долапчиев, който предостави съюзния бус заедно с шофьор за подготвяната експедиция. Разходите за гориво, пътни такси и други се поеха от клуб "Витоша". Така на 30 март 2012 г. много рано сутринта голбалистите поеха за пръв път към Босна и Херцеговина. Условието, включени в поканата, бяха, че домакините поемат една нощувка на 30 срещу 31 март. Самото състезание се проведе на 31 март. В него взеха участие общо 5 отбора - домакините от "Тешани", "Зеница" и "Сараево", които също бяха отбори от Босна и Херцеговина, сръбският отбор от "Суботица/Нови Сад" и българите от "Витоша" Софийски университет. Сърбите от "Феникс" така и не пристигнаха, въпреки че бяха поели ангажимент за участие.

В българския отбор бяха включени младежи, на които занапред ще се залага за успешно продължаване на голбалната традиция. Трябва да се отбележи, че броят на желаещите да тренират единствения колективен параолимпийски спорт, който се практикува у нас, в последно време се увеличи. Това е твърде оптимистично и радващо обстоятелство.

Турнирът беше открит в 9.30 ч. на 31 март, а първият двубой беше между отборите на "Витоша" и сърбите, които бяха направили сборна формация от голбалисти от Суботица и Нови Сад. Играещият треньор на българите Веселин Кушнеренков заложи на стартов състав от голбалисти, които имаха нужда от игрови опит - Ивайло Въртов, Димо Ангелов и абсолютния дебютант Станислав Йорданов. Старите пушки останаха на резервната скамейка. Срещата започна тежко за нашите момчета. Сърбите дръпнаха с два гола, а българите се държаха все по-неуверено. Но след средата на първото полувреме младоците се покоопитиха и успяха да изравнят играта, а след това и да обърнат резултата в наша полза. В крайна сметка "Витоша" победи "Суботица/Нови Сад" с 11:7. Това беше изключително важна победа за младите голбалисти, които си я изковаха абсолютно сами и след мача бяха неимоверно радостни и щастливи от това, което сториха. Втората среща на българите беше срещу отбора на домакините от Тешани. Заложихме на стартовата тройка от първия мач. И отново двубоят започна не много добре за българите, които инкасираха гол в собствената си врата още в самото начало. Но след това младите български голбалисти не оставиха никакъв шанс на босненците и ги разпиляха с резултат 11:1. В третия си мач младите българи с рутина разгромиха отбора на "Зеница" с резултат 12:2. С оглед на останалите срещи стана ясно, че единствено отборът на "Сараево" би застрашил първото място на "Витоша". Първите три двубоя бяха изнесени от една и съща гарнитура, но за последния мач треньорът не искаше да рискува и първото полувреме на терена се появиха Ивайло Въртов, Димо Ангелов и Веселин Кушнеренков. На почивката между двете полувремена треньорското ръководство направи пълна смяна, като за второто полувреме на терена се появиха Николай Желязков, Станислав Йорданов и Иван Янев. Българите бяха надценили отбора на "Сараево", който не се оказа пречка към първото място. Крайният резултат 10:2 в полза на студентите показва, че сараевци не можаха да окажат адекватна съпротива.

Както се наложи в последните години, всеки резултат беше своевременно публикуван на клубната интернет страница на "Витоша" - www.vitoshabg.com. Грижата за това беше поверена, както обикновено, на Диана Тодорова, на която ѝ помагаше активно Ива Мичева. По този начин всички, които се интересуват от българския голбал, получаваха мигновена информация за случващото се в Босна и Херцеговина.

Голбалният турнир беше отразен от държавни и местни медии. Българите дадоха интервюта за държавната телевизия, също така и за местната тешанска телевизия и радио. Пред медиите българите изразиха благодарността си, че са поканени в тази страна, в която очевидно голбалът занапред ще се развива.

След края на състезанието се състоя награждаването, на което българите получиха за първото си място картина. На второ място се нареди отборът на "Сараево" от Босна и Херцеговина. Тройката допълни отборът от Сърбия, който така и не стана ясно дали се подвизава под името "Суботица" или "Нови Сад". Четвъртото място остана за домакините от Тешани, а петото зае тимът на "Зеница".

Трябва да се постави акцент върху факта, че във всички двубои главен съдия беше българинът Павел Кушнеренков, който нагледно показва на босненските кандидат-рефери как се съдийства в този спорт.

Този турнир беше безценен за българските млади голбалисти, които имаха нужда от точно такъв турнир, в който да имат възможността сами да обръщат резултата в дадена среща. Самочувствието, което натрупаха е от голямо значение за бъдещи по-големи изяви. Но разбира се самочувствието трябва да бъде дозирано, за да не им изиграе лоша шега.

Българската делегация, която посети Босна и Херцеговина, беше в състав:

Веселин Кушнеренков - играещ треньор; Михаил Илиев - помощник-треньор, масажист; Павел Кушнеренков - съдия, асистент; Светломир Селев - шофьор, асистент; Ивайло Въртов, Димо Ангелов, Станислав Йорданов, Николай Желязков и Иван Янев - състезатели. Отборът се прибра в родината в първите часове на 1 април с чувството за добре свършена работа.

Усилията на спортните деятели в Босна и Херцеговина за развитието на голбала са похвални. Може да се каже, че нивото на организация, което имат към момента, е такова, каквото беше в България преди десетина години - много желание, но малко опит и още по-малко финансови възможности. Но продължат ли в тази посока, няма съмнение, че и в тази страна голбалът ще постигне напредък, а това би било от голяма полза за целия балкански голбален регион.

Може би не е утопия, че някога в бъдещето ще се създаде една голбална балканска лига, в която ще се състезават най-добрите голбалисти от всички балкански страни. Създаде ли се една такава лига, то с голяма увереност може да се каже, че този спорт ще подобри много своето локално положение в различните държави на полуострова. Защото тогава ще има стимул и идея за какво да се готвят голбалисти в училищата, защо тези голбалисти да продължават своето голбално развитие, след като излязат от тези училища, и въобще ще се създадат условия за показване и доказване на голбалния терен на всеки, който се труди на това поприще.

Всички резултати от турнира по голбал в Тешани, Босна и Херцеговина:

1. "Витоша" Софийски университет, България - "Нови Сад/Суботица", Сърбия 11:7.
2. "Сараево", Босна и Херцеговина - "Зеница", Босна и Херцеговина 15:6.
3. „Витоша" СУ - "Тешани", Босна и Херцеговина 11:1.
4. "Сараево" - "Нови Сад" 10:5.
5. "Витоша" СУ - "Зеница" 12:2.
6. "Сараево" - "Тешани" 11:5.
7. "Зеница" - "Нови Сад" 3:13.
8. "Тешани" - "Нови Сад" 0:10.
9. "Сараево" - "Витоша" СУ 2:10.
10. "Тешани" - "Зеница" 10:0.

Класиране:

1. "Витоша" Софийски университет, България.
2. "Сараево", Босна и Херцеговина.
3. "Нови Сад/Суботица", Сърбия.
4. "Тешани", Босна и Херцеговина.
5. "Зеница", Босна и Херцеговина.

д-р Иван ЯНЕВ